

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 8 (393), година XXVII

16 ноември 2009 година

ЕДНА НОЩ В ТЪРСЕНЕ НА ИСТИНСКИТЕ НИ ЛИЦА

на стр. 14

Участваме в научните изследвания
с колайдера в CERN – Швейцария

на стр. 2

Проф. Диана Иванова
получи наградата на
фондация „Пигмалион“ за
принос във филологията

на стр. 3

стр. 15

КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ БИСЕРИ ОТ ИЗПИТА ПО ГЕОГРАФИЯ

В Броя ще прочетете още:

- Студенти от пет университета обсъждаха екологични и политически проблеми
- Открита беше нова лаборатория в Химическия факултет
- Интернет услугите в ПУ
- Пловдив беше пресечна точка на филологията и високите технологии
- Оригинален подход при изследване на личните имена в немския и българския език

Университетът участва в подготовката на експеримента CMS за предстоящия сеанс на колайдера LHC в CERN

Доц. д-р Ваньо ЧОЛАКОВ

Експериментът CMS, един от основните експерименти на LHC, е разположен в една от четирите точки на взаимодействие на двата снопа ускорени протони на LHC. Той е експеримент с общо предназначение, проектиран за изследване физиката на елементарните частици и има цилиндрична структура с диаметър 15 m, дължина 22 m и тегло 12 500 тона. Свръхпроводящ магнит осигурява поле от 4 Tesla в цилиндричен обем с вътрешен диаметър 6 m и дължина 13 m, в който са монтирани трековият детектор и двата калориметъра (електромагнитният и адронният). В стоманена конструкция извън свръхпроводящия магнит, затваряща магнитния поток, са разположени 4 концентрични слоя камери за регистрация на мюони. Детекторният комплекс (Експериментът CMS) е монтиран в зала на 100 m под земята (Пункт 5) намиращ се на 10 km от централната част на CERN. (снимка 1)

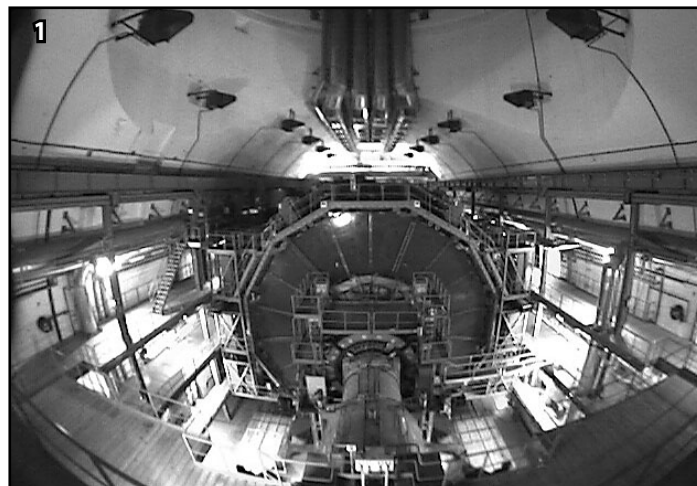
Контролът и управлението на всички субдетектори на CMS се осъществява от контролната зала (CMS Control room) (снимка 2), разположена на повърхността на земята в комплекса от сгради и съоръжения, обезпечаващи нормалната работа на експеримента.

В тази зала за всеки детектор има организирано работно място, оборудвано с 4 монитора, мишка и клавиатура, които са директно свързани със суперкомпютъра на CERN, а така също и специален софтуер, даващ възможност за визуализация на текущото състояние, характеристиките и параметрите на отделните системи и елементи на съответния детектор. Освен това на стената на голям екран се визуализират отделни събития след първоначална

реконструкция.

Освен CMS Control room е създадена и друга зала на територията на CERN, наречена CAF център или CMS Analysis Facility. В нея се извършва DQM (Data Quality Monitoring) анализ на записаните експериментални данни. В тази зала групи от различните поддетекторни системи извършват анализи на записаните събития и определят работните характеристики и качеството на записаните данни от съответните детектори. Всяка група разполага с работно място, което представлява терминал от 4 монитора, мишка и клавиатура, свързани с мрежата на CERN.

За проверка готовността и настройката на всички детекторни системи на CMS, а така също и софтуерите на системите

В подготовката на CMS за предстоящия сеанс на колайдера LHC в CERN бяха командировани за 1 месец (17.08 до 17.09) доц. д-р Ваньо Чолаков и студентът Мирчо Родозов от Физическия факултет при ПУ, членове на научния колектив от ИЯИЯЕ – БАН и ПУ по проекта

за натрупване и предварителна обработка на експериментални данни бе създадена програма, наречена Cosmic Run At Four Tesla (CRAFT), за времето през което на ускорителя LHC се провеждаха ремонтни и профилактични дейности. За това време (почти година), част от което съвпадна и с нашето пребиваване, бяха натрупани експериментални данни за 300 милиона космически тригери с включено магнитно поле и включени в режим на запис на тракерите и пикселовите детектори на CMS. Ние бяхме включени в реализацията на тази програма, като нашето участие беше основно свързано с функционалното тестване на RPC (Resistive Plate Chamber) в on-line режим на работа, а така също и с предварителен анализ на текущите и натрупаните експериментални данни. Участвахме в схемите на дежурствата, обезпечаващи непрекъснатата (деноношна) работа на CMS, като в смените на CMS Control room участваше В. Чолаков, а М. Родозов в CMS Analysis Facility. Камерите със съпротивителна плоскост RPC служат за тригериране на мюони в CMS. Това е отговорна функция, от която зависи успешното изпълнение на редица основни задачи от физическата програма на експеримента CMS,

като например наблюдаването на разпада на Higgs бозони в „златния“ (с малък фон и безпроблемна идентификация) канал ($H \rightarrow ZZ \rightarrow 2\mu^+2\mu^-$). И напред ние ще участваме в работата по тестовите изпитания, калибровката и поддръжката на RPC, тъй като голяма част от тези камери са изградени в България, а друга – с българско участие и по тази причина е решено България да отговаря за тях.

Резултатите от предварителната обработка и физическия анализ на експерименталните данни от групите за физически анализ към съответните субдетектори по програмата CRAFT показват много добро функциониране и стабилност във времето на настройките и калибровките на детекторните системи, което означава, че CMS е готов за предстоящия сеанс на LHC, който е планиран за края на ноември при енергия на сноповете ускорени протони от порядъка на 3,5 TeV.

Компютърната инфраструктура за обработка на данните на CMS има йерархична структура с четири нива, обозначени като „Tier“. Първичният поток експериментална информация, получавана от CMS, ще постъпва през CMS Analysis Facility в

Проф. Диана Иванова – с наградата на фондация „Пигмалион“ за принос във филологията

Наградата на фондация „Пигмалион“ за принос в областта на филологията тази година бе присъдена на проф. дфн Диана Иванова – преподавател в Катедрата по български език. Наградата се връчва ежегодно на преподаватели от Филологическия факултет при Пловдивския университет. Тази година се дава за трети път, а кой да бъде нейният носител реши жури в състав: проф. дфн Иван Куцаров – председател, членове – проф. дфн Клео Протохростова и доц. д-р Живко Иванов. Първият носител на наградата е доц. д-р Юлия Николова, а вторият – доц. д-р Владимир Янев.

Наградата беше връчена от Емил Стоянов – председател на фондация „Пигмалион“ и настоящ евродепутат. Фондацията е специализирана в областта на литературата и ежегодно връчва стипендии на талантлив млад автор от Пловдивския университет.

В литературния салон на фондацията в Пловдив се проведе и литературно четене на стихове от съвместния проект на фондация „Пигмалион“ и немската фондация „Еденкобен“ под надслов „Балкански азбуки“ за публикуване на двуезични издания на български, румънски и гръцки автори. Гости бяха Инго Вилхелм, водещ проекта, носител на почетния знак на град Пловдив, Ханс Тил, поет и собственик на издателство „Вундерхорн“, с чийто знак излизат книгите, и д-р Габи Тиман, известна българистка и преводач на книгата. Поетесата Мирела Иванова, съставител на българската антология от поредицата „Балкански азбуки“, представи участниците в проекта Бойко Ламбовски и Пламен Дойнов, които прочетоха свои стихове.

Българските автори вече са имали своите срещи с немската публика на четенията в

Проф. Иван Куцаров, проф. Диана Иванова и Емил Стоянов

Берлин, Кобленц и Бамберг, където са посрещнати много радушно.

„Пигмалион“ и „Еденкобен“ наскоро завършиха десетгодишния си проект „Едно немско пътуване към Пловдив“, чрез който немски автори посещаваха ежегодно града и пишеха за

него. Техните книги са издадени в Германия и България.

За доброто настроение на присъстващите се погрижиха преподавателката по пиано от НУМТИ „Добрин Петков“ Ирен Капеловска и младата цигуларка Наталия Тодорова.

„Пловдивски университет“

Университетът участва в подготовката ...

➔ от стр. 2

мощна компютърна ферма в CERN, наречена Tier-0, където ще се архивира и ще бъде провеждана еднократна първична реконструкция почти в реално време с оглед незабавен контрол на качеството на експерименталните данни.

След това данните, включващи първичната експериментална информация, ще се прехвърлят чрез бързи връзки в няколко регионални Tier-1 центрове, където ще се съхраняват копия от тези данни и където ще се извършва многократна последваща реконструкция с подобряване във времето калибровъчни константи за различните детекторни системи и с усъвършенствани в хода на анализа алгоритми. Настройката и тестването на всички тези процедури през време на кампанията CRAFT напълно удовлетворява високите изисквания към качеството и скоростта на реализацията им в on-line режим на работа на CMS и LHC.

В много от участващите в колаборацията CMS институти

понастоящем се създават „отдалечени контролни центрове“ (remote control room), където с помощта на специално компютърно оборудване ще се следи в реално време функционирането на отделни детекторни компоненти (например RPC) на експеримента CMS. Такива местни центрове ще позволяват подпомагане на операторите на CMS в CERN. В бъдеще от такива центрове е възможно да се осъществяват „отдалечени смени“ по обслужване на експеримента при набиране на данни. Това е принципино нов подход при провеждането на крупни съвременни експерименти във физиката на високите енергии, които се извършват от многочислени научни колективи и от институти от целия свят. Неговата реализация е свързана с разработването на съответен софтуер, в което наши специалисти, защо не и от ПУ, могат да вземат участие. Първите стъпки в това отношение вече са направени. През тази година към катедра „Атомна физика“ на ПУ бе създадена компютърна инфра-

структура на базата на четири РС и разработено съответно софтуерно осигуряване по проекта „Експеримент CMS на ускорителя LHC в CERN“, основна заслуга за което има Мирчо Родозов. Това беше и темата на дипломната му работа за бакалавърската степен, която той защити отлично през месец юли. Натрупаните знания и опит при разработването на дипломната работа помогнаха на М. Родозов успешно да се справя с поставените му задачи, свързани с анализа на експерименталните данни по програмата CRAFT и дежурствата му в CMS Analysis Facility. В настоящия момент той разработва програми за бъдещата обработка на очакваната експериментална информация от предстоящия сеанс на LHC.

Освен това усилията ни са насочени към превръщането на катедра „Атомна физика“ в Tier-3 център, като по този начин ще имаме възможност да получаваме от Tier-1 и Tier-2 центрове експерименталните и Монте Карло данни за провеждане на независим физически анализ от

страна на нашата група, която в момента се състои от четирима студенти – двама от магистърската степен (Мирчо Родозов от ФФ и Траян Момков от ФМИ) и двама от IV курс Инженерна физика към ФФ (Марияна Вутова и Стоян Ганев). Ние имаме желание да привличаме нови студенти с определен интерес към физиката на високите енергии и елементарните частици. Амбициите на групата са както разработването и успешната защита на дипломни работи в съответните образователни степени и добра подготовка за работа на CMS в CERN, така също и допълването на нашия Tier-3 център до превръщането му в remote control room. Сили, желание и възможности имаме, но съществува проблем с намиране на стая (зала, помещение), в която да изградим нормални работни места на базата на получените по проекта съвременни компютри и да създадем условия за монтаж на апаратурно оборудване за производство, ремонт и настройка на елементи от RPC-камерите.

Повишаване на професионалната квалификация в реална работна среда – нови възможности и перспективи пред студентите в Биологичния факултет

Европейски съюз

ПУ „Паисий Хилендарски“

Европейски социален фонд

За първи път пред студентите от Биологичния факултет се открива възможност за обучение в реална работна среда, адекватно на изискванията на конкретния работодател. Обучението ще бъде проведено по проект „Повишаване на професионалната квалификация на студентите във факултет „Биология“ чрез стажантска практика в научноизследователския сектор и бизнеса“ (Договор № BG051PO001-3.3.03/31) с финансиране, осигурено от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007 – 2013, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Целите на проекта са:

– да се подобри качеството на образование и обучение на студентите в съответствие с потребностите на пазара на труда чрез създаване на квалифицирани кадри за изграждане на икономика, осигуряваща висока заетост и социална интеграция;

– създаване и укрепване на връзки между институциите за образование и обучение, научноизследователския сектор и бизнеса чрез обучение на студенти от биологични специалности за работа със съвременно оборудване и с нови технологии.

Предвижда се провеждане на 240 часа (30 работни дни) практическо обуче-

ние на студенти в различни организации партньори по планирана обща и индивидуална работна програма в реална работна среда. Партниращите организации, в които ще се обучават студентите, са „Биовет“ АД – гр. Пещера, Национален парк „Централен Балкан“, Институт по зеленчукови култури „Марица“ – гр. Пловдив и АгроБиоИнститут – гр. София. В проекта ще бъдат включени за обучение 52 студенти, избрани с конкурс, и 4 преподаватели от Биологичния факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Научноизследователските институти и фирмите изпитват нужда от висококвалифицирани кадри. Академичното образование, независимо от всичките му достойнства, не може да осигури напълно изградени специалисти, готови да ръководят производствени и научноизследователски процеси от момента на напускане на ВУЗ. Посредством обучението по проекта студентите ще могат да получат знания и практически умения за реалните производствени и научноизследователски условия.

Проектът ще подпомогне създаването на квалифицирани кадри, полезни за бизнеса и научноизследователския сектор, бързо адаптиращи се и адекватни в условията на конкретната работна среда. Чрез реали-

зацията му ще се намалят времето, усилията и инвестициите на работодателя при изграждането на своите квалифицирани кадри, ще се допринесе за по-висока ефективност на работата и намаляване текучеството на кадри. Проектът има оригинален характер, тъй като съчетава работа с партньори както от частния бизнес сектор, така и от различни държавни структури в научноизследователския сектор и в областта на конзервационната екология на регионално и национално ниво.

Студентите ще бъдат избирани на конкурсен принцип. Основни критерии при избора ще бъдат интереси и насоки за бъдеща реализация, успех в следването, участия в други проекти и инициативи, и др.

Проектът ще има мултиплициращ ефект върху създаване на трайни връзки на сътрудничество и обмяна на опит между участващите в него. Очаква се във времето още повече да се скъси преходът между теорията и практиката и такива проекти да се използват като модел с цел бъдещо подобряване на съвместната работа между университетите, бизнеса и научноизследователския сектор. Очакваният мултиплициращ ефект от такъв тип партньорски проекти е да се намали голямото текучество на кадри в някои сектори и

сфери.

Ползи от реализацията на проекта за:

● студентите – повишаване на практическата квалификация и улесняване на прехода от академичните среди към пазара на труда;

● партньорите – създаване на трайни взаимоотношения на партньорство и сътрудничество между образованието, бизнеса и научноизследователския сектор чрез организиране и изпълнение на студентски практики;

● ръководителите на проекта – подобряване качеството на образованието, отговарящо на потребностите на пазара на труда; създаване на образование, адекватно на принципите на пазарната икономика.

През месец ноември в Университета предстои официално представяне на цялостната програма по изпълнение на проекта, с присъствието на представители на ръководството, партниращите организации и медии. На тази среща ще бъдат поканени също така студенти и преподаватели, които ще могат да получат повече информация за същността на проекта и възможностите за участие в него.

Ръководител на проекта:
доц. д-р Илия Денев

Координатори:
гл. ас. д-р Теодора Ирикова
гл. ас. д-р Атанас Ириков

Пловдив беше пресечна точка на филологиите и високите технологии

На 23 и 24 октомври 2009 г. в Пловдив се проведе работна среща на тема: „Информационните технологии в хуманитаристиката. Създатели и потребители на електронни ресурси“. Целта на форума бе да се сподели българският опит в областта на дигитализацията на националното книжовно наследство, да се представят съвременни практики за изследване на език и литература. Да се оформят различни инициативи за създаване на партньорски мрежи, които да включват създатели и потребители на електронни ресурси. Идеята е да се намерят преки пътища за контакт между компютърните специалисти, създателите и разпространителите на компютърните продукти и техните ползватели.

Организатори бяха Филологическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Поделение „Научна и приложна дейност“, а Регионалната народна библиотека „Иван Вазов“ бе в ролята на домакин. Срещата е заключителен етап от реализирането на проекта „Високи технологии в изследването на езиките и литературите“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към Пловдивския университет. Ръководител на проекта е доц. д-р Петя Бъркалова, а екипът включва още доц. д-р Живко Иванов, доц. д-р Ирина Чонгарова, доц. д-р Руси Николов, доц. д-р Красимира Чакърва, доц. д-р Светла Черпокова, д-р Борян Янев, докторант Милена Динева, системен администратор Мария Гуджева.

В срещата участваха представители на водещи университети от страната и чужбина – Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Югозападния университет „Неофит Рилски“, Центъра за изследване на диги-

Весела Казашка, доц. Живко Иванов, доц. Петя Бъркалова

талните библиотеки, Университет на Стратклайд, както и от Института за български език – БАН, Институт за литература – БАН, Регионалната народна библиотека „Иван Вазов“.

Ето и темите, които бяха в периметъра на обсъждането: създатели и потребители на електронни ресурси и програми за хуманитаристи – нужди и решения; e-science и модерната хуманитаристика; web-базираните изследователски платформи – предимства, перспективи и дефицити; българският опит в областта на дигитализацията на националното книжовно наследство; методи и практики за дигитализация на българска и преводна литература – стратегии за верификация на интернет документи, проблеми с авторските права; софтуерни продукти за хуманитарни изследвания – налични и желани; лицензионни решения и „ограничения“; предимства и рискове при внедряване на високотехнологичните подходи.

Проектът „Високи технологии в изследването на езиките и литературите“ има да решава серия от предстоящи задачи, за да постигне целите си докрай. Един от първоначалните резултати от проекта е откриването

на специалността *Лингвистика с информационни технологии* във Филологическия факултет. Работната среща се проведе в присъствието на студентите от тази нова специалност. Програмата включваше и Открита катедра за тях с гост-лектори, които говориха по две теми: „Дигиталните библиотеки и

хуманитарните науки“ (Милена Добрева, Център за изследване на дигиталните библиотеки, Университет на Стратклайд) и „Владеенето на западни езици – предимство или необходимост за реализация в ИТ областта“ (екип на BULWORK).

Продукт на работата по проекта е и книгата „Приложение на информационните технологии в работата на филолога и при създаването на езикови ресурси“. Тя бе представена при закриването на работната среща. С това издание се поставя началото на поредица e-Science – книжни издания с уеб базирани версии. Втората книжка ще съдържа докладите на участниците в работната среща, а след нея ще следват броеве, посветени на приложението на информационните технологии в естествените науки: компютърната биология, компютърната химия, компютърната физика и др.

„Пловдивски университет“

Благодарствено писмо

Уважаеми, господа!

Искате да изкажете благодарност към Вашата студентка Николета Стефанова от специалност „Информатика“.

Ние сме семейство Ирина и Мартин Мангадашеви, живеещи в град Пловдив. На 30.10.2009 година изгубихме портмоне с важни документи и пари на ул. „Отец Паисий“. Бяхме разтревожени не толкова от факта, че сме изгубили парите, колкото за документите, което ще рече ходене по институции и даване на обяснения, а сигурно знаете как стоят нещата. Същата вечер на вратата ни позвъни Николета Стефанова, която изобщо не познавахме и ни върна портмонето с всичко изгубено.

Радваме се, че има такива млади хора, за които си заслужава да се борят и да продължават напред в тази трудна страна за оцеляване.

Хиляди благодарности!!!

Обръщаме се към Вас с надеждата това добро дело да стане достояние на цялата Ваша колегия.

Семейство Ирина и Мартин Мангадашеви

Триумфът на Регионалната конференция пречупен през погледа и емоциите

Цветелина МАНТАРОВА Психология, IV курс

В период от три, изпълнени с ентузиазъм, динамика, сложен академичен език и истинско стълпотворение от чуждестранни и български участници, жадни да обменят опит и познания в сферата на психологическата наука, протече Регионалната конференция по психология за Югоизточна Европа, която се проведе на 30, 31 октомври и 1 ноември в София.

Това е Осмата регионална конференция в световен мащаб, която се осъществява под патронажа на водещите организации на професионалната общност на психолозите.

Главен инициатор и организатор на събитието е председателят на Дружеството на психолозите в Република България – Пламен Димитров, в сътрудничество със Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Института по психология – БАН, Сдружението на младите психолози „4 Април“ и националните асоциации на психолозите в Югоизточна Европа. Международни възложители и ко-спонсори на конференцията са Международния съюз за психология (IUPsyS), Международната асоциация по приложна психология (IAAP), Международната асоциация по кроскултурна психология (IACCP), Европейската федерация на психологическите асоциации (EFPA) и Европейската асоциация по психология на здравето (ENPS).

Основната цел на конференцията е да даде тласък на развитието и утвърждаването на психологията като наука и професионална практика в региона на Югоизточна Европа и да подпомогне изграждането на капацитета и партньорските мрежи на организациите на психолозите в региона и света.

Научната програма на конференцията включваше: 12 симпозиума с над 300 научни доклада (статии, съобщения и постери) от над 500 автора; 12 пленарни доклада на водещи психолози от 5 континента и авторитетни ръководители и представители на световните организации на психолозите; 25 работни и тренинг семинара, кръгли маси и тематични дискусии с участието на психолози не само от страните в региона, но и от целия свят.

При закриването на конфе-

ренцията д-р Пламен Димитров съобщи и броя на регистриралите се за събитието – 343 участници от България и чужбина – цифра, разкриваща и потвърждаваща успеха на форума, чийто домакин имаше честта и гордостта да бъде страната ни.

АКЦЕНТИ

Пленарни доклади

През първия ден в програмата на конференцията бяха включени 12 пленарни доклада, чиито автори представиха своите лични научни изследвания, виждания и опит в сферата на психологията.

На презентациите, на които присъствах, бяха изложени следните проблеми и концепции:

– Проф. д-р Майкъл Ноулес (председател на Международната асоциация по приложна психология (IAAP)) представи регионален анализ на тема „Тероризмът и терориста“. В своя научен доклад, базиран на 4 години задълбочени изследвания, професорът разкри природата на тероризма, престъпното движение и разпространението му в региона, направи психологичен профил на личността на терориста, изложи идеологията и процеса на превръщане на човека в престъпник, предизвикателствата, пред които ни поставя това явление и стратегиите за справяне с терористичните действия.

– Проф. д-р Райнер Зилберайзен (председател на Международния съюз за психология (IUPsyS)) също изложи научен доклад на тема „Социална промяна и човешко развитие“, като подчерта тези два компонента като най-съществени и от най-

голямо значение за развитието на личността и възможностите за разгръщане на човешкия потенциал.

– Проф. д-р Реймънд Фаулер (член на Международната асоциация по приложна психология (IAAP)) говори за „Позитивната психология и позитивното здраве“. Истински интерес за аудиторията се оказаха четирите основни ключа за дълъг и здравословен живот, които професорът изложи в своята презентация:

1) Живот без цигари – защото пушенето е главната причина за ранната смърт в световен мащаб;

2) Употреба на умерено количество алкохол – професорът препоръчва по 1 чаша алкохол на ден за жените и по 2 питиета на ден за мъжете;

3) Подходящо хранене – тук Реймънд Фаулер сподели на присъстващите трите прости правила, свързани с храненето:

– Яжте истинска храна – без полуфабрикати и храни, чиито имена е трудно да произнесете;

– Не яжте прекалено много;

– Яжте предимно плодове и зеленчуци.

4) Физическа активност – вълшебното хапче, чийто ефект гарантира дълголетие, здраве и щастие.

И това е само част от общо 12-те основни доклада, които бяха представени през първия ден на конференцията.

Тематични симпозиуми

На втория ден започнаха и 12-те тематични симпозиума, преминали под формата на презентации и даващи възможност за дискусии при възникнали въпроси от страна на публиката. Общият брой на индивидуалните презентации, включени в програмата, беше повече от 200.

Заглавията на симпозиумите бяха следните:

1) Здравната психология в променяния се свят – с фокус върху разбирането, приложението и нуждите на младото поколение от Югоизточна Европа за здравната психология;

2) Училищна психология и психология на развитието – с акцент върху превенцията от насилието в училище и разрешаването на проблемите, възникващи между юношите и техните семейства;

3) Клинична и консултативна психология – с фокус върху психотерапията, психологическото консултиране и услугите, свързани с психичното здраве;

4) Приложната социална психология в действие – с акцент върху масмедииите, изследванията на криминалното и гражданското общество и моделите за интервенция;

5) Психологията в икономиката, обществената политика и управлението – с фокус върху интеграцията и измеренията на психологията в модерните икономически модели и създаването на обществената политика;

6) Организационна психология – с акцент върху развитието на човешкия потенциал и организационната ефективност;

7) Психологическа помощ при кризисни събития и бедствия – с фокус върху кризисните интервенции и необходимостта от развитието на професионални мрежи за спешна психологическа помощ;

8) Психологическо тестване и оценяване – с акцент върху нормите при изготвянето на един психологически тест, професионално обучение и сертифициране на тестовите ръководства и тяхната употреба;

9) Изследване на младежката правосъдна система – с фокус върху реформите в системата;

10) Приложната психология като професия I – с акцент върху правото за получаване на европейски сертификат за практикуване на психологическата професия в Югоизточна Европа и неговите изисквания;

11) Приложната психология като професия II – обучаване и изучаване на психологическата наука, професионално и кариерно развитие на психолозите в Югоизточна Европа;

по психология за Югоизточна Европа, на един студент

12) Приложната психология като професия III – Национална асоциация на психолозите – осигуряване на средства за развитие и изграждане на регионални мрежи.

Работни и тренинг семинари, кръгли маси и тематични дискусии

В рамките на 2 дни се проведоха и 25 работни и тренинг семинари, кръгли маси и тематични дискусии.

Един от тренинг семинарите, на който присъствах и който лично за мен беше изключително полезен, атрактивен и интересен, бе представен под заглавието „Социално изграждане на интерперсонални категории – Разчупване на ледовете“. Всъщност „Разчупване на ледовете“ е психологичен личностен въпросник, определящ стиловете на общуване в групата, разнообразието в начините на мислене, личностните характеристики и ролите на индивида в групата. В зависимост от получените резултати след попълването на теста участниците биват категоризирани в 3 различни групи – Синя, Червена и Зелена. А както водещият на тренинга Бьорн Екелунд (бизнес консултант и психолог в Норвегия) обича да се шегува: „Психолозите умеят най-добре да поставят хората в рамки, т.е. да ги категоризират“.

– Членовете на синия отбор са хора с практическо мислене и действия, характеризиращи се с конкретна и ясна цел. Те са способни да намират благоприятни решения и да вършат нещата винаги с определена насоченост. Обичат детайлите и винаги боравят с факти и точни цифри. Сините хора винаги обмислят и отчитат последствията преди да кажат или да направят нещо.

– Членовете на червения отбор са хора, отдадени на емоциите и обичащи да прекарват времето си в задълбочен разговор с другите. Показват търпение и уважение към чувствата и мненията на събеседниците си, лесно постигат открито и изпълнено с ентузиазъм и раз-

биране общуване. Червените хора са спонтанни и импулсивни при срещите си с другите.

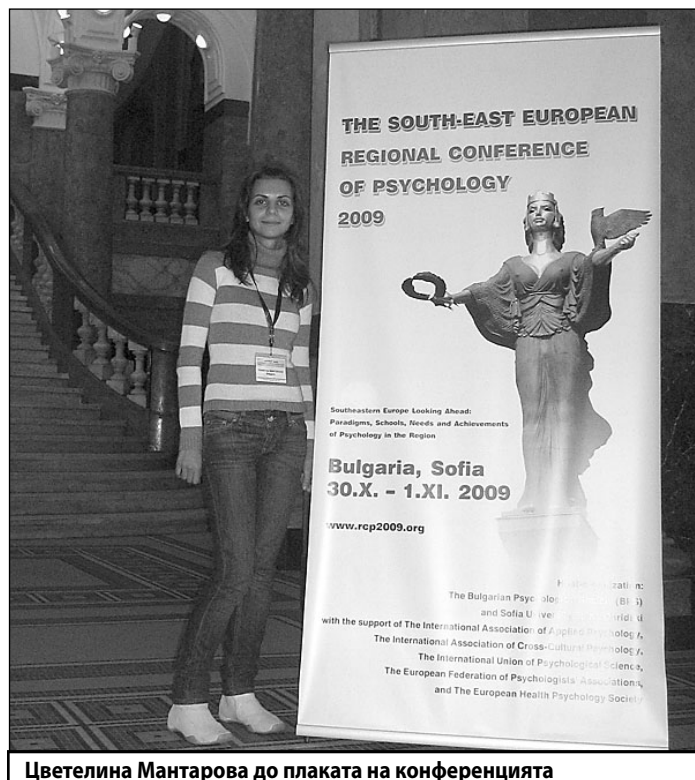
– Зеленият отбор включва хора, изпълнени с нови, креативни и нетрадиционни идеи, нуждаещи се от промени и динамика. Те са амбициозни и винаги си поставят високи цели, често с далечни перспективи, базирани на бъдещи възможности. Зелените хора винаги са отворени към нови идеи и разнообразни и нестандартни начини на мислене.

След формирането на трите отбора започва и същинската практическа част на обучението под формата на игри и дискусии и въплъщаването на участниците в различни цветови роли под ръководството на самия създател на теста д-р Бьорн Екелунд и с помощта на д-р Леа Давчева, която развива и разпространява идеята на семинара в България и провежда межкултурни обучителни тренинги в различни бизнес организации у нас.

Качествата, които хората придобиват в тренинга са разбиране на личностните различия, умение за работа в екип, преодоляване на бариерите в общуването, определяне и категоризиране на личността от самата нея, както и от другите, натрупване на енергия и много положителни емоции, породени от силата на възникналата групова динамика, както и научаване на това как да използваме личните си силни страни в различни ситуации.

Тренингът се използва като световен инструмент за изграждане на екипи, придобиване на умения за комуникация, приемане на промените и личностните различия, управление на проекти, създаване на безопасен климат, който помага за споделянето на идеи между различните хора, култури и организации.

Сред участниците в тренинг семинара беше и проф. д-р Сава Джонев (заместник-председател на Дружеството на психолозите в Република България, преподавател по психология в Софийския университет, както и автор на различни книги и

Цветелина Мантарова до плаката на конференцията

публикации в сферата на социалната психология), който бе достоен представител на синия отбор.

Постер сесии

По време на конференцията участниците имаха възможността и да разгледат няколко изложби с постери, разбира се, отново тематично обвързани с развитието на психологията, нейните открития, идеи, концепции и изследвания.

Нашият университет взе участие в постер сесиите, като честта за това дължим на декана на Педагогическия факултет доц. д-р Дора Левтевкова, с плакат на тема „Социално функциониране на деца с хиперактивност и обучителни трудности“, както и на гл. ас. д-р Кирилка Тагарева с постер, озаглавен „Изследване на движенията, желанията и предпочитанията на деца на възраст от 8 до 9 г., лишени от родителска грижа“.

Сред гостите на Регионалната конференция по психология за Югоизточна Европа бяха и доц. д-р Емилия Алексиева, проф. Наталия Александрова и проф. Ваня Матанова, които са хонорувани преподаватели по психология в Пловдивския университет и едни от най-добрите

професионалисти в областта на своите основни изследователски интереси.

Специалното издание на българското списание по психология

В края на годината за коледен подарък всички участници в конференцията ще получат специалното издание на българското списание по психология, в което ще бъдат публикувани всички пленарни доклади, презентации и постери, представени на Регионалната конференция по психология за Югоизточна Европа в София. Председателят на Дружеството на психолозите в Република България Пламен Димитров увери, че всички, които не са присъствали, но биха желали да притежават екземпляра, ще могат да си го закупят, тъй като поради големия интерес към събитието списанието ще бъде издадено в по-голям тираж.

За мен участието ми в това мащабно международно мероприятие бе поредното доказателство за големия напредък и развитие на психологическата наука в България, както и източник на знания и опит, нови запознанства и много положителни емоции.

Оригинален подход при изследване на имената в българския и немския език

Ст.н.с. д-р Анна ЧОЛЕВА-ДИМИТРОВА

Ръководител на Секция „Приложна ономастика“, ИБЕ, БАН
Главен редактор на списание „Балканско езикознание“

Трудът на д-р Борян Янев **„Система на личните имена в българския и немския език“** е първото изследване на две антропонимни системи в българската ономастика. Иновативна и оригинална, работата е особено актуална сега, в годините на засилени икономически и културни връзки между европейските страни.

Янев използва творчески наличната научна информация, като обръща специално внимание на антропонимите в културата и комуникацията, в езика и речта, разглежда нарицателната употреба на личните имена и техния избор. Осветлен е и актуалният въпрос в антропонимията, който търси и до днес своето решение: дали преноменът има значение и какъв е характерът на това значение. Авторът не се задоволява само с научните констатации досега, а отстоява с убеденост и предлага личното си мнение. Прави и някои критични коментари и корекции върху определението за личното име като лексикална единица. Интересно е застъпването от Янев схващане, че „ако преноменът има някакво значение, то това значение може да се определи като **актуално**“. Връзката между име и личност авторът е решил да представи по един оригинален начин – прави съпоставка между фразеологизмите в българския и немския език, които имат опорна дума **име**. Тук се оформя и една от основните разлики при разглеждането на двете антропонимни системи – по-консервативната – германската, и много либералната – българската. Подробно и задълбочено е изследвана нарицателната употреба на личните имена. Янев ни предлага една доста изчерпателна класификация на антропонимната апелативизация. За първи път в българската ономастика се съпоставят устойчивите словосъчетания на два езика с участието на антропоним в тях.

Особен интерес представлява частта „Изборът на лично име“. Авторът предлага лично проведени анкети с родителите на

500 новородени деца (250 момичета и 250 момчета) в периода 2000-2005 г. Янев осъществява допитването чрез анкетни карти, както и чрез анкети в интернет форума „BG мама“. Той си е поставил за цел да направи това актуално антропонимно изследване след констатацията, че у нас липсват ежегодните справки на най-популярните имена в антропонимната система, което е утвърдена практика за повечето европейски страни, в т.ч. и за Германия. Формулирани са основните причини, мотивиращи избора на личното име. Още в тази глава авторът широко застъпва и максимално използва възможностите на статистическия метод за специфично ономастични изследователски цели. За българската социономастика са направени много ценни обобщения и изводи, очертаващи съвременната картина при избора на антропоними.

При разглеждането на структурните и семантичните особености на преномените Янев посочва различни мнения, което е едно от достоинства на работата, а наред с това никога не пропуска да изрази и собственото си виждане, особено при етимологизуването на антропонимите. Авторът стига до много важни изводи, изследвайки основите, изграждащи сложните лични имена. Той установява, че славянските имена са с по-абстрактно значение в сравнение с останалите индоевропейски антропоними – конкретно немските, в които са съхранени имена на диви животни, оръжия и битки. Янев помества преномените в една прегледна таблица, в която можем лесно да се ориентираме и да научим коя е сегашната форма на етимона, изходната форма, както и значението на дадения старинен антропоним. Много ценни са направените от него коментари върху повечето антропоними. Креативността на автора заедно с огромния кътовски труд проличават ярко в допълнителните съпоставки, анализи и изводи. Те са изключително ценни не само за

Д-р Борян Янев преподава **Увод в общото езикознание и Езикознание** в Пловдивския университет. Печелил е престижни международни стипендии, благодарение на които е специализирал лексикология, социолингвистика, историческа лингвистика на немския език и ономастика в университети в Германия и Австрия. Има над 30 научни публикации от различни области на общата и славянско-германската съпоставителна лингвистика.

антропонимните, но и за културологичните изследвания в Европа. Направени са сравнения по семантична близост на основите на сложните антропоними в двата езика. Очертани са и основните семантични области, застъпени в германските и българските лични имена, което е позволило да се открият различията. Сериозно достойнство е използването на статистическия метод. Приносен момент в труда е предложената съпоставка между двете антропонимни системи на семантично ниво.

Много подробно е разгледан и морфемният строеж на сложните имена в немски език, като авторът класифицира в девет групи поотделно мъжките и женските антропоними. Янев обръща внимание на основната разлика между славянските и германските женски антропонимни композити – славянските имена от този тип са изцяло производни от мъжките, докато „германските се характеризират с различна подредба на съставлящите ги основи“.

Разглеждайки простите и съкратените лични имена у българите, авторът базира наблюденията си върху личните имена, включени във всички излезли досега антропонимни речници у нас. Той разглежда конверсията като един от старинните начини за образуване на преномени. За по-голямото онагледяване Янев е поместил в таблици едни от най-разпространените прости лични имена. Той предлага подробна класификация на антропонимите според изходната дума като част на речта. Правят впечатление и много прецизните коментари при имената, които могат да се

тълкуват по различни начини. Разглеждайки едночленните и съкратени афиксални лични имена, авторът използва термина **антрополекс** („лексикалната основа на думата, мотивирала появата на личното име“). Въведена е и схемата: основна форма/съкратени форми = инвариант/варианти, както и умелото използване на термини от общото езикознание в ономастичните изследвания. Описани са подробно случаите на фонемно и морфемно съкратени антропоними.

Иновативното мислене на Янев проличава най-силно, когато въвежда **формули образци**, по които се съкращават антропонимните композити. Те трябва да се приемат като едно високо достижение по пътя на научното и творческо израстване на автора.

Особено внимание заслужава трудът в частта, разглеждаща афиксацията при преномените. Янев дава своя принос за едно прецизно и максимално изчерпателно проучване на суфиксацията при българските лични имена. В тази част от работата си той впечатлява със задълбочената лингвистична интерпретация на някои спорни за тълкуване преномени.

Разгледани са още структурните и словообразователните особености на съкратените лични имена в немската антропонимна система с оглед на етимологията и семантиката. Изказано е мнението, че един „ограничен брой едносъставни лични имена принадлежат към групата на най-старите германски имена и са възникнали паралелно с композитните“.

Нова лаборатория в Химическия факултет

На 28 октомври в Катедра по аналитична химия беше открит лабораторен комплекс към GAMA - интегрирания университетски център. В лабораторията бе пуснат в действие внесеният от Япония маспектрометър с индуктивно свързана плазма маса Agilent 7700 ICP-MS. Очаква се и доставка на пламъков атомно-абсорбционен спектрометър. Новата лаборатория е изградена по линия на GAMA (Green Analytical Methods Academic Centre) проект „Университетски център за развитие на екологично целесъобразни методи за следови анализ на обекти от околната среда“, който се финансира с 499000 лв. от Националния фонд „Научни изследвания“.

Лабораторният комплекс беше открит с коктейл в присъствието на преподаватели от Пловдивския университет, Софийския университет, висшите училища в Пловдив и гости от фирми и организации, заинтересувани от проекта. Осъществен беше и телемост с проф. Антонио Каналс от Университета в Аликанте, Испания, който е един от GAMA партньорите. Във видеовръзката от Аликанте се включиха и нашият докторант Николай Ковачев и испанецът Иван Фалко, които също участват в проекта.

Група, която ще работи в новата лаборатория

Ето какво каза ръководителят на Катедра по аналитична химия доц. д-р Веселин Кметов: „Пожелавам успех на новия лабораторен център. Резултатите, които бяха отчетени дотук, надминаха очакванията ни и заложените параметри на апаратурата, която ще служи за развитие на екологично целесъобразни методи за анализ. Лабораторията ще е в услуга и на колегите от Биологическия и Физическия факултет на ПУ, Университета за хранителни технологии, Аграрния университет и др. Надявам се, че нашите разработки ще намерят приложение в много фирми и

обществени организации като „Зелени Балкани“, Изпълнителна агенция „Околна среда“ и др.

Искам да направя една кратка ретроспекция откъде започнахме преди близо 20 години. Не мога да не спомена името на проф. Любомир Футеков, който е първият ръководител на лаборатория по маспектрометрия в България. Бяхме много ентузиазирани и същевременно много млади, много зелени, без да разбираме много от „зелена“ химия. Тогава нашият ICP-MS апарат беше първият в България и 112-ти в света. Той изпълва цялата и неговият софтуер се архи-

вира на 8-инчови дискети. Днес можем да се похвалим, че отново имаме най-нов (модел 2009 г.) апарат, който в сравнение със стария изглежда миниатюрен като джобно ножче, но е над 100 пъти по-мощен.

Искам да изкажа благодарност на всички, които помогнаха това да стане факт: на Фонд „Научни изследвания“, на партньорите, участвали в създаването на този проект и които ще работят по неговото изпълнение, на ръководството на университета и особено на помощник-ректора Румен Киров, на комисията по търга, на деканското ръководство, на техническата работилница.“

Поздравление за новата придобивка отпрати към своите колеги химици и заместник-ректорът по наука и международно сътрудничество проф. д-р Георги Андреев: „От името на административното ръководство и от свое име поздравявам колектива за успешния проект и за това, че са съхранили онази атмосфера и изследователския дух, въведени от проф. Футеков. Сигурен съм, че с помощта на този апарат качеството на научните изследвания ще се повиши значително. Пожелавам ви успех!“

„Пловдивски университет“

➔ от стр. 8

Прави впечатление, че семантиката както на сложно-съставните, така и на простите преномени, е свързана предимно с войната, битките, дивите животни, положителните качества на личността воин и етническата принадлежност. Янев се спира по-подробно при разглеждането на умалително-гальовните имена, образувани чрез прибавяне на специфични деминутивни суфикси, като ги съпоставя с този вид антропоними от българската именна система. И тук авторът въвежда **формули образци**, за да онагледя процеса на съкращаване на сложно-съставните преномени в немския антропонимикон. Приложена е и една поетатна, разгърната схема с достатъчен брой примери, за които са въведени тези формули. Те биха могли да се използват и при изследването на други антропонимни системи, което ги прави универсални. Много подробно авторът е представил и всички немски суфикси,

Оригинален подход...

с които са образувани хипокристичните преномени. Поместена е по-обща семантична класификация.

Изключително ценни и интересни са **Коментарите**, както и **Изводите** към всеки изложен проблем. Направени са обобщения за произхода на съкратените преномени. Установява се, че и в двете системи антропонимите могат да притежават по няколко суфикса. Понякога е много трудно кратките имена в български и немски език да бъдат изведени само от една основна форма. Много често „кратките“ форми могат да бъдат по-дълги от изходните. Изтъкнати са основните причини, поради които са възникнали съкратените имена. До тези и много други изводи авторът е достигнал след извършването на едно задълбочено изследване на двете преноменни системи, отнело му години на упорит

труд. Въвеждането на количествените показатели при разглеждането им не е самоцелно, а е използвано като важен доказателствен материал за определяне на сходствата и различията в българския и немския антропонимикон.

Изследвайки чуждите лични имена в българската и немската антропонимна система, авторът въвежда две класификации: едната – на инвариантите, а другата – на вариантите. Янев проучва, от една страна, изходните, а от друга – опосредстваните от други езици антропоними. Разглежда ги в съпоставителен аспект, като ги поставя в два типа таблици. Тази негова идея може само да бъде приветствана за оригиналността и за стремението му към по-голяма прегледност и лесна четивност. В тази част работата впечатлява и с богатия материал от много езици.

Янев следва не само установените в ономастиката модели на изследване, но създава свои, развивайки и обогатявайки образците на европейските ономасти, които познава отлично. Похвално е, че той използва повечето съвременни ономастични методи. В работата са заети етимологичният, статистическият и типично ономастичният метод – реконструкцията на имената и техните форми.

Като цяло книгата „**Система на личните имена в българския и немския език**“ е едно много задълбочено и интересно проучване върху двете европейски антропонимни системи. Предложен е един нов модел за антропонимно изследване. Ярко се откроява оригиналният поглед на автора при разработката на темата, при изключително ценните изводи и обобщения. На практика ние разполагаме с един съвременен езиковедски труд с голямо значение не само за българската и германската, но и за европейската ономастика.

Диалог с руското слово в новия

Гл. ас д-р Атанаска ТОШЕВА

В поредния брой на списание „Славянски диалози“ в духовното общуване на славянските култури зазвучава мощният глас на руското слово – страстно и полемично, тъсещо нови измерения, отворено към другите, но захранвано от дълбоките корени на своята духовна традиция, оспорвано, обругавано и възхвалявано, но винаги с ярко присъствие в диалога на славянските (и не само на славянските) култури. С вещина, професионализъм и съпричастност авторите и съставителите на броя ни въвлечат и увличат в многогласието на руското слово – както в художествените му висоти, така и в академичните му дълбини.

Пъстрата картина на руската художествена словесност засявя в рубриката **Преводи** с имената на изключително интересни, даровити и нашумели творци, някои от които превърнали се в емблеми на съвременната руска култура. Един от тях е **Андрей Кураев** – изтъкнат руски богослов и полемист, мисионер и защитник на православието. В полемичната си статия „*Пространството на културата*“ (в превод на Илонка Георгиева) А. Кураев отстоява тезата и призовава да бъде изтръгнат човекът от плена на масовата „култура“, на „тълпата, подстрекавана (или приспивана) от медиите“, и да намери убежище и приют „да си отдъхне под високите сводове на Традицията“. Това е общата задача на съвременното училище и църква. Пространството на културата трябва „да има своята вертикала, да възвеси по-достойното над по-малко достойното“. Да изпълни света с многообразие и разнообразие. И в „диалога на културите“ трябва да се „долови поканата за онзи висш диалог, заради който всъщност е бил създаден човекът – за диалог с Бога“.

Млад, талантлив, завоювал сериозно място на руския литературен Олимп **Александър Иличевски** вече е натрупал в колекцията си редица престижни литературни награди. За разказа си „*Врабец*“ (в блестящия превод на Илонка Георгиева) Иличевски получава наградата на списание „Новий мир“ за най-добър разказ на 2005 г.

С разказа „*Интелектуален тръст*“ (в превод на Кръстина Арбова) в диалога на руското слово се включва един от най-забележителните руски писатели емигранти – **Гайто Газданов**. Името му нашумява в Русия едва през последните

години. Като един от участниците в белогвардейската армия на Врангел, след победата на болшевиките той напуска Русия и през 1923 г. се озовава в България, завършва гимназия в Шумен и веднага след това заминава за Париж. Публикувал е разкази в най-авторитетното литературно списание на руската емиграция – „Современные записки“, редом с писатели като Бунин, Мережковски, Набоков.

Едно от най-младите имена на руската словесност **Василина Орлова** присъства в руските вестници и литературни издания с множество статии, есета, разкази, очерци, стихове, рецензии, аналитични материали, преводи от английски и немски. Вече има издадени два романа, а е само на 29 години. Изявява таланта си също така и в областта на живописата и музиката. „*Плацкартен вагон*“ (в превод на Кристина Бузова) е низ от миниатюри – парченца от случки, картини, разговори, образи, чувства, желания, които подреждат света на автора и му вдъхват живот, създават усещане за нещо близко, познато, но едновременно с това интимно и неповторимо.

Изящната руска словесност е представена от един от големите майстори на съвременния свободен стих **Алексей Алюхин**. Той е автор на редица стихосбирки, а също и на книги с художествена и документална проза. Алюхин активно разработва новия за руската поезия жанр на „поетическото пътешествие“. Стиховете му са преведени на редица езици, предложени в броя цикъл стихове е от книгата „*Псалм за пишеща машина*“, преведени на български от Надя Попова.

Представянето на съвременната руска художествена литература завършва с пре-

веденото от полски (преводач Катя Белчева) интервю с поетесата **Марина Князева**, дадено на Анна Собеца в полското списание „Автограф“. В него поетесата споделя интересни мисли за съвременната руска поезия, за наследеното, за новите направления, явления и имена. „Русия се ражда отново – това е страна, която търси собственото си лице, собствените си поети; хора, които отново търсят своята същност, отново откриват себе си. ...Реализмът е просто искреност. Именно така трябва да се пише, искрено чак до болка, без страх...“ – изповяда поетесата.

Значително място в списанието е отредено на постиженията на руската научна мисъл и изследванията, посветени на руския език и литература. В рубриката **Научни изследвания. Литературознание** са представени значими разработки на учени с международна известност в различни области на литературознанието. В „*Творбата и контекстът на нейното разбиране*“ **Иван Есаулов** (в превод на Таня Атанасова) разглежда един от ключовите въпроси на литературната теория – за начина и механизмите на тълкуване на литературното произведение. Споделяйки естетиката на Бахтин за словесното творчество, Есаулов предлага такъв подход към творбата, който актуализира „далечния контекст на разбиране“, отворен във времето и насочен към откриване на „нови смислови дълбини“. Авторът изтъква необходимостта от ново разбиране на същността на руската литература, предопределено от принадлежността ѝ към православния тип култура и от нови категории на филологическия анализ, изразяващи същностите на тази култура: съборност, пасхалност, христоцентризъм, закон, благодат.

Определен интерес предизвиква триптихът, посветен на творчеството на А. П. Чехов. Съставителите ни предлагат три различни отправни точки, три пътя към дълбините на Чеховата поетика, немалка заслуга за което се пада и на преводача Таня

Атанасова. В центъра на вниманието на **Владимир Катаев** в „*Истински мъдрец*“ е отношението на Чехов към философията и религията. Заглавието на работата е взето от знаменитото изказване на писателя, че „Между има Бог и няма Бог лежи цяло огромно поле, през което истинският мъдрец преминава с усилие...“. Цялото творчество на Чехов е търсене на „същинската истина“, която за писателя е синоним на Бога. За великия творец тя не е фикция, а реалност, но той не приема намерените от човечеството отговори на проблема за Бога за правдоподобни. Отговорът, който дава на читателите и потомците Чехов, е: „Същинската истина“ трябва да се търси, да се търси упорито, насаме със собствената съвест“. **Александър Кубасов** изследва интертекстуалността на Чеховите драматургични текстове. В „*Чайка на А. П. Чехов и Пенеляшка на Ш. Перо: интертекстуални връзки*“ той осветлява един неявен, скрит ракурс към литературното произведение, който се разкрива при съпоставка с приказката на Ш. Перо. Критерий за адекватността на откритите интертекстуални връзки служи художествената системност на творчеството на Чехов, възможността да се провери върху друг материал достоверността на издигнатите хипотези и получените резултати. В работата си „*Антропологическото значение и поетическият строеж на Чеховия разказ (върху разказа *Нещастие*)*“ **Матюс Фрайзе** показва синтеза на различните, сякаш взаимно изключващи се аспекти в облика на човека и поетическия стих на Чеховата проза, в резултат на което героите живеят в световите на натурализма, импресионизма и символизма, в които те са „и обречени на падение, и предопределени за спасение“.

А. В. Подчиньонов и Т. А. Снугирьова посвещават изследването си „*Дарът на „двойното зрение“: пейзажните ретроспекции в руската лирика*“ (в превод на Таня Нейчева) на функцията на психологическия паралелизъм, съпоставящ вечността на природата

брой на „Славянски диалози“*

с бързотечността на човешкия живот в произведенията равносметка на руските поети от XIX и XX век Н. Некрасов, Г. Иванов, Н. Заболоцки, А. Твардовски.

Към *«Руския соцарт и неговите метаморфози»* е насочен изследователският интерес на **Магдалена Панайотова**. Соцартът днес е променен; неговите форми носят името русарт. В съвременната културна ситуация той е представен във вид на носталгичен вариант, оцветен с лека ирония. Според автора именно сложността и масовостта на явления, своеобразната му вписаност в културните процеси на Русия от ново време изискват изучаването на това направление, което би помогнало за по-цялостното разбиране на съвременната културна ситуация в Русия.

Палитрата на научните изследвания би била едностранчива и непълна без сериозните лингвистични разработки, представени в раздела **Научни изследвания. Езикознание**. Две от предложените четири статии разглеждат проблеми от най-новото лингвистично направление – когнитивната лингвистика. **Борис Норман** съзнателно излиза извън рамките на лексикологията, върху която предимно се гради „езиковата картина на света“ и обръща вниманието си върху ролята на синтактичните структури в процеса на познанието, привлекли интереса на автора поради тяхната фиксираност в синтактични образци, в структурни схеми на изреченията. В *«Синтактичните модели като средство за усвояване на действителността от човека»* (в превод на Юлиана Чакърва) авторът стига до заключението, че синтактичните конструкции, акумулирали в себе си опита на предходните поколения, го представят днес в готова и очевидна форма. Следователно, те са мощен инструмент в когнитив-

ната практика на човека, „това са релсите, по които се движи влакът на познанието“.

Концептът е едно от най-модерните и противоречиви понятия в съвременната филологическа наука. Той може да бъде едновременно и понятие, и ключова дума, и същност, и образ на мисленето, и екстракт на културата..., но с това не се изчерпват неговата значимост за мисленето, както и неговите основни и допълнителни значения. На концепта *истина* е посветила изследването си **Юлиана Чакърва** *«Концептът истина в руския и българския език: лингвистична експликация на ядрото»*. В съпоставка с българския език е описана семантиката на ключовите думи на концепта *истина*, като авторът определя с помощта на компонентния анализ семантичните параметри, които дават основание за диференциране на синонимите *истина* и *правда* в руския език. Резултатите от изследването са обобщени в таблици, демонстриращи диференциалните семи на разглежданите лексеми.

В статията на **Стефка Георгиева** *«Основни направления и резултати при изследването на руската фразеология в България»* е отделено заслужено внимание на задълбочените и многоаспектните изследвания на руския език в България. Едно от най-активните направления в това отношение е фразеологията. В изследването е проследено развитието и са отбелязани постигнатите резултати в няколко основни аспекта: изучаване на теоретичните въпроси на руската фразеология в съпоставителен план с българския език; разработване на двуезичната лексикография; превод на фразеология и разглеждане на въпроси от теорията на превода на фразеологични единици;

методика на преподаването на фразеологията в българските средни и висши училища.

Грамматичната категория род е обект на изследването на **Моника Динева** *«Хибридността като граматично явление в българския, руския и полския език»*. След като разглежда теоретичните постановки и различните лингвистични концепции на понятието грама-

Николай Сергеевич Трубецкой, ни напомня **Борян Янев** в рубриката **Извори – «Трубецкой – познат и непознат»**. Благодарение на високия интелект на учения, изключителното му европейско образование, силно изразената хуманистична философия, широкия му мироглед и благородно-аристократична натура славистичната наука придобива нов облик, а славянската филология е издигната на пиедестал в много страни по света. Читателите имат възможност да се запознаят с постиженията на световноизвестния учен в една по-малко известна област от научните му интереси – етимологията. За първи път на български език са преведени статиите на Трубецкой за произхода на славянската форма *дъжд* и руската *семь* (в превод от немски на Борян Янев), както и на лексемите *невеста*, *могу*, *можешь*, *хочешь*, *хотите* като случаи на запазване в общославянския праезик на отделни реликти от изгубени граматични категории – индоевропейския суперлатив, перфекта и опатива (в превод от руски на Таня Нейчева).

В раздела **Славистиката по света** са представени направени от **Тюркян Олджай** *«Обзор на преводите на руската литература в Турция (1884 – 2005)»* (в превод от руски на Таня Атанасова) и наблюденията на **Хюсеин Мевсим** *«Върху превода на едно Атанас-Далчево стихотворение от студенти по българистика в Анкара»*.

В поредния брой на **Етажерката** на списание „Славянски диалози“ се появяват интересни предложения за книги на художествената и научна словесност, както и съобщения за проведени научни форуми в рубриката **Хроника**.

И така, скъпи читателю, предстои ти удоволствието да станеш участник в диалога с руското слово, един непрекъсващ диалог на духовно общуване, който не само ни открива пътя към чуждата култура, но ни помага да опознаем по-дълбоко своята същност, дава ни правото да останем самите себе си.

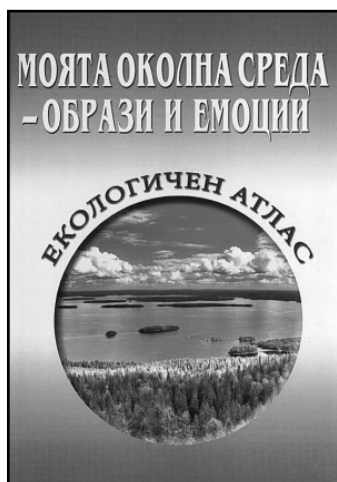

* Славянски диалози. Списание за славянски езици, литератури и култури. Година V – VI, книжка 9. Издание на Филологическия факултет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Пловдив, 2009, 226 с.

Студенти от пет университета обсъждаха екологични и политически проблеми

През юни в София се проведе открит студентски форум, реализиран по програма „Младежта в действие“ на Националният център „Европейски младежки програми и инициативи“. С увлекателните си коментари проф. Валери Стефанов предположи участниците да изразят своето мнение в обсъждането на актуални проблеми, свързани с екологичното равновесие на планетата и с членството на България в ЕС.

Студенти от пет университета - СУ „Св. Климент Охридски“, УНСС, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Нов български университет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – получиха възможност да покажат своите познания и да споделят идеи, като напишат

есе по темите: „Приоритети пред членството на България в ЕС“ или „Моята околна среда – образи и емоции“. 46 есета, избрани от студентско жури, бяха публикувани в два тематични сборника. Книгите с раз-

работки вече са разпространени в университетските библиотеки в София, Велико Търново, Пловдив, Стара Загора, Варна и Бургас.

Подтикнати от доц. д-р Татяна Ичевска, студенти от ПУ спо-

делиха личен опит, препоръки, удовлетворение и разочарование на страниците на екологичния атлас „Моята околна среда – образи и емоции“ /Деница Пеева (СФ), Десислава Крушарова (БЕРЕ), Кремена Коева (СФ) и Магдалена Матанова (СФ)/, както и в сборника със студентски есета – „Приоритети на членството на България в ЕС“ /Александър Ангелов (СФ), Силвия Арнаутска (СФ), Станислава Спасова (СФ), Цветелина Атанасова (БЕРЕ) и Янко Хардалов (СФ)/.

На кръглата маса Пловдивският университет беше представен подобаващо не само в похапването, а и в дискусиата от студентите специалност Славянска филология - Деница Пеева, Красимира Маринова и Янко Хардалов.

Моята околна среда – образи и емоции

Деница ПЕЕВА

АЗ
моят дом,
моята кола,
моята работа,
моите проблеми,
моите права,
моят живот,
моето здраве,
моите деца,
моите интереси,
МОЯТА околна среда...
техните задължения,
техните грешки,
ТЯХНАТА отговорност...
...НАШЕТО бъдеще.

Кога най-сетне ще рухне тази Вавилонска кула от егоцентризм и изроден хомоцентризм? Кога жалката, безумно уязвима биологична единица, самоназоваваща се човек, ще отвърне лакомия си поглед от космическата безбрежност и ще се взре в земята... Ще разрови почвата, за да осъзнае, че спасителният план не се крие в изнамирането на друга планета, където да се засели, след като довърши своята. Бъдещето е

именно в тази безкрайно изтощена, безсмислено прахосвана, агонизираща земя, която все по-трудно намира сили да се пребори с паразитите, които я сондират, бомбардират, асфалтират, генномодифицират, клонират и, без всякаква милост, експериментират с устойчивостта на своя гостоприемник. Проклетото АЗ не може да осъзнае, че когато кучето умре с него загиват всички паразити, чиято самоубийствена ненаситност е проява плътта му.

В ламтежа си да притежава, да се налага и да израства в лъжовната йерархия, която сам е създал, човекът не се скъпи да принесе бъдещето си в жертва на своята мнима богоподобност. Зад егоцентричната представа, че владее света, той строго осъжда събратята, които замърсяват околната МУ среда и след това скришно изплюва дъвката си на тротоара.

За разлика от Бог, който на седмия ден от Сътворението решава да се отмори, за разрушителната природа на всезнаещото и всемогещо двуногo няма почивка. Всеки ден

Приоритети пред в Европейския съюз

Янко ХАРДАЛОВ

През 2000 г. нивото на безработицата в Република България за третото тримесечие е 16.3%. 13.6% от тях е делът на трудово-активното население на възраст 45-54 години. Един от хората, озовали се затиснати от втория процент, е гражданката на Република България Живка Стоянова Хардалова, първото име, напечатано на пишеща машина

от милиони домове политат зловещи черни чували, пълни с човешки отпадък и човешки упадък и под тежестта на тонове найлон и метал се задущават безброй неродени животи.

Убиецът на планетата не може да бъде съден, не може да бъде заловен. Той се укрива отвъд морала, отвъд ценностите и отвъд желанието ни за промяна. Той ни нашепва успокояващото „и другите правят така“. Той се храни всеки път, когато гръмко заявим АЗ, защото масовият убиец на растителни и животински видове, онзи, който разлива нефт в океана, изсича гори и „без да

в Удостоверение за раждане № 0073646, издадено на Янко Генчев Хардалов.

Спомням си как мама изчакваше да ни каже, боеше се – може би от майка си, може би от татко, от това как те ще реагират, че тя вече няма да става за работа, няма да прекарва пет дни от седмицата там, където двадесет и пет години е прекарвала, че няма да носи пари в къщи, ➤

иска“ изпуска автобусното си билетче на улицата, е не друг, а нашето собствено его. Когато човекът съмее да се излекува от паразитиращия егоцентризм и спре да категоризира като свои природата и света, когато Homo sapiens се превърне от маркер за надмощие и вездесъщност в название на поредния биологичен вид, тогава ще се възвърне отдавна изгубеният баланс. Когато гнилите основи на Вавилонската ни кула поддадат, под нейните отломки ще бъде погребана точката на безнадеждност, която стои днес зад НАШЕТО бъдеще.

Творческа вечер на проф. Никола Балабанов в НБ „Иван Вазов“

Народна библиотека „Иван Вазов“ организира вечер, посветена на проф. д-р Никола Балабанов – преподавател по ядрена физика в Пловдивския университет. Събитието се състоя в Лекционната зала на библиотеката в навечерието на Деня на народните будители, присъстваха колеги от университета, от други висши и средни училища, граждани. За многообразната научна и културна дейност на проф. Балабанов говори Георги Райчевски, журналист и писател.

Проф. Балабанов отправи поздрав към всички присъстващи по случай предстоящия празник на будителите със стихотворението „Храмът на науката“. В лекцията си той се спря на някои моменти, свързани с развитието и „великите географски открития“ в ядрената физика, с формирането и успехите на пловдивската физична колегия.

Организаторите бяха подготвили малка експозиция с книгите на лектора – едните със строго научен характер, а другите представят събития и личности, свързани с физиката или с историята на Пловдивския университет.

„Пловдивски университет“

членството на България

➔ няма да бъде полезна на нашето общество!, че няма да бъде полезна, няма. Не познавам майка си толкова добре, бих излъгал, ако кажа, че знам какви бяха нейните девет пъти по осем хиляди седемстотин и шейсет часа до днес. Аз виждах непроизнасяна тъга и изговаряни заклинания за надежда, виждах я да пресича по зебрата: работа – от Бюрото по труда – като чистачка (от библиотекар!) – проблем със ставите и без работа – започна като магазинер – ограбвах я и с време, и си пари – последва компютърен курс от Бюрото по труда и обещания за работа – провал.

В Полската жечпосполита като част от държавната политика за насърчаване на заетостта през 2009 г. са въведени реформи в досега действащата система, благодарение на които по-голямата част от предвидени 4 млн. злоти (≈ 2 млн. лв.), които да стигнат при хората, активно търсещи работа, ще бъде насочена към малките градчета (за сравнение Карнобат, от който е нашето семейство, към 15.03.2009 г. наброява 19 312 души население по постоянен адрес), в които селища поддържат дейност един или двама големи работодатели. По 5,1 хил. злоти ще полу-

чи всеки, намерил си работа на повече от 100 км от дома, а по 2,5 хил. злоти – който излезе да работи в район, отдалечен на 50 до 100 км. Работниците с по-високо от средно образование, освободени от работа, ще получават пари за следдипломно обучение, а също и няколкостотин злоти за наем на жилище в мястото на следването.

През 2008 г. Полша се включва в международен проект за анализ и разпространяване на полезни практики в областта на професионалното активизиране на хората с увреждания, жените и трайно безработните. През 2006 г. Варшава реорганизира обществените си служби по заетостта, разделяйки ги на работа в два отдела: административен и по трудово консултиране.

Полското правителство провежда политика, чиято цел е да достигне до хората.

Майка ми не е хилядна от процент. Аз не искам на нея, а и на мене да гледат като на такова. Предизвикателство пред България, като член на Европейския съюз, е да се обърне към хората, които я изграждаме, с достатъчно човешко внимание, с уважение и отговорност към живота ни.

Информационна среща за интернет услугите в ПУ

Информационна среща за пълния пакет интернет услуги, предлагани от Пловдивския университет за студенти, преподаватели и служители, се състоя на 3 ноември в 4. аудитория. Целта беше да се получи диалог относно предлагането и потребностите от интернет осигуряване на отделните категории университетски общности.

Срещата бе открита от заместник-ректора по управление на информационните ресурси, качеството и изнесеното обучение доц. д-р Димитър Мекеров. Той отбеляза колко много е направено за развитие на интернет мрежата в университета и възможностите, които предлага в качествено и количествено отношение.

Гл. ас. Атанас Терзийски – администратор на ПУ, направи презентация на отделните интернет модули, кои потребители и как имат право да се ползват от тях. Подробно бяха обяснени и коментирани достъпът до интернет мрежата на университета, електронната поща за преподаватели и служители; безжичният достъп до интернет; HTML хостингът, одобрен за публикуване на лични

страници или обмен на файлове; потребителски сървър, университетско радио Неко; VoIP телефония (чрез която имате безплатен достъп до и от стационарните телефони в университета от всяка една интернет точка – това е улеснение за онези, които често пътуват); университетски форум и др. Сред новите неща, които се предлагат или предстоят, са електронна поща за студенти и пускането на IPv4 Multicast (локалните потребители на университетската мрежа ще имат достъп до близо 100 международни телевизионни и радио предавания, излъчвани по Multicast).

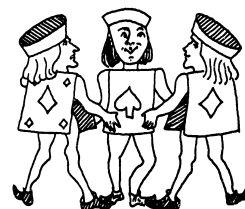
На срещата присъства екипът от администраторите, които отговаряха на поставените въпроси. Сред предложенията беше да има електронни страници с лекции и друга учебна литература за отделните курсове и специалности. Повече за електронните услуги можете да намерите в сайта на Пловдивския университет, а при нужда да се обръщате към системните администратори, отговарящи за университета и отделните факултети.

„Пловдивски университет“

ЗАДАЧИ. ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

1. Трима приятели: Русев, Белчев и Чернев имат различен цвят на косата. Веднъж Чернев забелязал: „Знаете ли, че и на тримата цветовете на косата са различни от името.“ Русев добавил: „Да, така е!“

Отгатнете кой от тях е с черна коса, кой с руса и кой е с бяла коса!

2. Гражданин влиза в магазин

за шапки, дава 1 стоевка и иска шапка, която струва 20 лв. Продавачът нямал дребни пари и отива в отсрещния магазин да развали банкнотата от 100 лв., продава шапката и връща 80 лв. на гражданина. След малко влиза разтревожен продавачът от другия магазин и съобщава, че *стоевката е фалшива*. Колко е загубил продавачът на шапки, след като върнал други 100 лв. на колегата си?

Отговори на задачите от миналия брой

1.д) 14; 2.в) 420; 3. Отговор 6.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

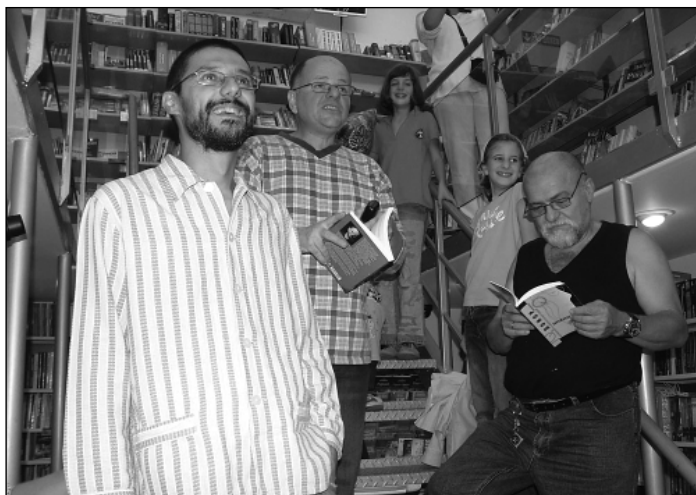
Нощта на музеите и галериите – търсене на истинските ни лица

Петя КОЛЕНЦОВА

По принцип се запознавам с програмата предварително, уж да не изпусна нещо много важно. Тази година осъзнах, че всичко, което предлага най-зрелищната вечер в Пловдив, ангажираща цялата арт-сцена, е изключително важно. Участниците, разделени в три области – „Музеи и галерии“, „Културни институции“ и „Клубове и живи градски места“, представяха самостоятелни и сборни изложби – живопис, графика, икони, скулптура, асамблажи, фотография, сценография, инсталации, видео, новостите тази година бяха прожекции на открито, изграждане на ледена скулптура, съвременни танци, арт графити и огнена феерия. Те се съпровождат и от живи изкуства – най-любимата ми част, а вярвам предпочитана и от повечето посетители. Става дума за спектакли, концерти, срещи и разговори с авторите по време на вечерта, както и често употребяваното понятие в програмата, а и по принцип в последно време – пърформанс. Питам се какво толкова печелим, наричайки изпълнението, представлението и концерта, поднесени на публиката по провокиращ начин с участието на минавачите, пърформанс? И къде отива благозвучният ни български език с непрестанното заемане на думи от английски?

Точно в 20 ч. без десет минути започна да прикапва, но никой не се разколеба от това. Първата ми спирка беше в Центъра за съвременни изкуства „Баня старинна“, където имаше видео, фотографии, различни инсталации, прожекции на късометражни филми. След това продължих към улица „Райко Даскалов. На Джумаята хората доволно се разхождаха с големи чаши натурален сок. Оказа се, че не са безплатни. Асоциацията на студентите медици – Пловдив обяви СТОП на тютюневата фабрика с призива „Присъедини се към нас, дай цигара, вземи плодче, сокче, подари витаминозна бомба за измъченото бяло дробче“. Чаша сок или портокал се разменяха за цигара. Студентът Димо Митев ми обясни, че ако имаме нужда от помощ, за да се справим с тютюнопу-

Петта поредна година за една вечер Пловдив е различен. От 20.00 ч. вечерта до 3.00 ч. сутринта Нощта на музеите и галериите изкарва пловдивчани от домовете им, за да ги приобщи към изкуството във всичките му форми. И сякаш атмосферата на града изцяло се променя, хората не свалят усмивките от лицата си, докато трае нощното пътешествие из одухотворените по особен начин улици.

Литературно четене по пижами

Снимка: Маргарита Георгиева

шенето, съвети ще намерим на www.help-eu.com. Инициативата е на Европейския съюз и не беше част от програмата на Нощта на музеите и галериите, но умишлено се провеждаше същата вечер. По-нататък продължих по „Княз Александър Батемберг“. На витрината в един от големите магазина можеше да се види концерт на група „Clan Bang“.

По същото време пред РТВЦ Пловдив, във връзка с 50 години от създаването си, БНТ зарадва хората с открита сцена, на която цяла група „Респект“. Когато се върнах отново към Джумаята, вече кипеше огненото шоу на кокили, представено от театъра на сенките „Fireter“ – причислявам го към най-зрелищните моменти от тази вечер. Който е пропуснал огненото шоу да погледне в YouTube – няма да съжалява.

В книжарница „Хеликон“ организираха пижама парти, започващо от 21 ч. Когато пристигнах там, боят с възглавници беше стигнал може би връхната си точка, затова само притичах до момичетата от книжарницата да ги помоля по-късно, когато не хвърчат пух, възглавници и хора, да разкажат как е минало. Ето впечатлението на Маргарита Георгиева: „На партито гостуваха известни български писате-

ли по пижами, предвождани от литературния критик Йордан Ефтимов. Предвиденото литературно четене трябваше да премине в бой с възглавници при „разискването“ на прочетените от авторите откъси. Първият „изстрел“ дойде от детска ръка и всички, които бяха спазили дрескода, спонтанно се спуснаха към възглавниците, Михаил Вешим трябваше да замълчи, а дребничкият Слав Бакалов бързо излезе навън, където впоследствие „бойт“ се изнесе. Емоционалният градус беше висок и мястото не достигаше, дори нямаше възможност да влязат всички желаещи да погледат или да се включат в надпреварата.“ Но само ентусиастите с пижами имаха право на автографи. А такива не липсваха – бяха оборудвани и с цветни възглавници. По-късно вече се бяха превърнали в една от атракциите на Стария град.

От книжарница „Хеликон“ тръгнах към Регионалния исторически музей, където около 22 ч. бе приключила изложбата на музикални инструменти и концертът демонстрация на майстори лютиери под надслов „Песента на дървото“, организирани в рамките на проекта „Еуфония 2009“. Другото любо-

питно събитие тъкмо започваше. Невероятно лъчезарните и любезни симпатяги от интернет общество „Eastern Spirit“ представиха „Вечер на Корея“. Както може да прочетете в сайта им www.easternspirit.org, основният стремеж на членовете на „Eastern Spirit“ е чрез съвместна работа по различни проекти да се популяризира азиатската културна традиция изобщо и киното в частност. Администраторът на сайта Димитър Златанов разказа за нашия вестник как е минала вечерта за тях: „Кратката хумористична пиеса за „Гръдливата снаха“ беше изпълнена шест пъти и смея да твърдя, че хората я приеха с много смях и емоции – както се надявахме. Г-жа Карадечева от Регионалния исторически музей сподели: Тази година имаме рекорден брой посетители – около 6000, а 500-те късмета, направени на български и корейски език, бяха разгребани за отрицателно време. Посетителите, които останаха по-дълго, се насладиха на прожекциите на няколко кратки документални филма за „Динамична Корея“, откъси от ТВ-сериала „Хуанг Джин И“, представящ част от традиционните танци и облекла на „кисенг“ (корейските гейши), подготвени от Ваня Славчева, както и пълнометражния филм „Кралят и Клоунът“, преведен от Детелина Маринова“.

От Историческия музей директно се отправих към Античния театър. Вече валеше и ми беше страшно любопитно да видя дали в този дъжд танцьорите от „Фрида“ ще се престрашат да изпълнят техния спектакъл импровизация „Лека нощ“, който трябваше да започне в 23 ч. Сред върволиците от хора се добрах до Античния театър след около час, а „Фрида“ не само танцуваха под дъжда, но бяха събрали ентусиазирани, с грейнали лица, макар и до кости мокри зрители. Хореографът на танцова компания „Фрида“ Ана Каракашева поясни, че „Лека нощ“ е спектакъл импровизация, който среща най-изявените в последните години творци в областта на съвременния танц и танцов театър в България. Музиката е дело на перкусиониста Асен Хайдутов и Панос Мануилидис – китара.

Кандидатстудентски бисери от изпита по ГЕОГРАФИЯ

* Град София е столица, в древността тя е носила различни имена, едно от тях е Плиска.

* София е обект на икономическа стабилност, концерти, мероприятия, футболни събития, чуждестранни събития, чуждестранни визити по повод управлението, панаир на книгата и други.

* Софийският район граничи на юг с Турция, на изток с Черно море, на запад с Македония, Сърбия и Хърватия.

* В района е силно развита кожарУ – кУжухарската текстилна промишленост.

* В ЮЗ район е много добре развито кождерството и шивашката промишленост.

* Югозападният район се отличава с отглеждане на ЕРД и ДРД.

* В района образованието е силно застъпено.

* Град София е сърцето и белите дробове на икономиката на България.

* ЮЗ икономически район, както се досещаме от името му, се намира в Югозападна България.

* Кметът на София се намира на трето място в страната по влияние.

* Географското положение на района благоприятства развитието на земеделието със своята добре устроена почва.

* Към видовете транспорт в ЮЗ район е развито лодкоплаването.

* Релефните форми на района разполагат със сложна характеристика.

* В ЮЗ икономически район са изградени няколко фабрики за преработка на полезни изкопаеми.

* АЕЦ „Кремиковци“ е създадена през 1947 г. по съветски проект.

* В гр. София се изграждат нови и модерни квартали като Младост, Изток, Хиподрума...

* ЮЗ икономически район е много замърсен от нефтокомбинатите.

* В района се отглеждат редица етнически култури.

* В района има запасища от оловно-цинкова и уранова руда, които дават част от запасите на АЕЦ Козлодуй.

* Гр. Перник се намира на изток от София.

* Кюстендилските череша са едни от най-уважаваните в България и света.

гария и света.

* От планината Витоша извира река Искър, в нея се намират язовир Искър и искърското дефиле.

* Релефът на района е нископланински.

* В гр. София се намира Кремиковци, където се преработват тежки метали.

* В София са разположени всички държавни административни центрове.

* ЮЗ икономически район се смята за благоприятен заради икономическото си развитие и концентрацията на правителствени и финансови институции за проучвания, международни организации и чуждестранни инвеститори в София.

* В района има винарски изби за узряване на „Вината“ в София и Самоков - предимно са отглеждали болни вина.

* В Кюстендилска област се намира единственото в света находище на кафяви въглища.

* Боровец ще стане Супер Боровец.

* Но с по-малко замърсяване на околната среда някой от отраслите са занемарени, а при други се налага внос.

* Един от заводите в района е заводът за сладкиши „Мура“ (шоколадови сладкиши предимно) и др.

* Построени са и много причествателни станций.

* Пернишка област е най-известна с Пернишките голфове чак след това съЗ завода за въглища. Икономиката там е горе долу развита.

* Благоевград има много добра пътна връзка със София, макар че е малко далече.

* Този район добре развива туризма заради планините в АрхО които се намира.

* Основен източник на полезни изкопаеми в Софийския регион е планината Витоша. Там има добив на кафяви въглища и нефт.

* Климата на ЮЗ район е субтропично-умерено-планински.

* Сред дивите животни на района се срещат рисове, диви

котки и СЪНЛИВЕЦ.

* ВЕЦ изхвърлят много отровни и радиоактивни вещества в реките.

* София поддържа пряки връзки с Перник.

* Централния областен град и МЕГАПОЛИС София се намира или е разположен в северната част.

* Почвата в планината и нейните склонове е много благоприятна, защото изсъхналите дървета биват възпроизвеждани във вид на хумос след дългите години и разбира се с помощта на насекомите.

* Районът има важно стопанско и икономическо значение, поради факта, че граничи с държавната ни граница.

* Техническите култури са слабо развити както и опиатите (тютюн - по реките Струма и Места). От маслодайните култури - памук.

* През района преминава все известният Ориент експрес.

* В град София има летище, което улеснява пътуванията по командировки и т. н.

* Чрез Българските пощи се осъществява транзитна на съобщения, писма и др. до други държави и до България.

* Транспортът на съобщения е по-евтин по влаковете, но това не е добре развито защото транспорта е по-бавен.

* Като туризъм се разглеждат и бита, културата и ястията на населението в района.

* В този район населението е с много висока гъстота, изключение прави единствено София - град.

* София - град е с най-висок темп на развитие, защото е не само столица на България, но също така и европейска културна столица.

* Района обхваща може би най-важната област по българските земи - Софийската.

* Също така България беше домакин на зимните олимпийски игри, което повиши доста приходите от туризма.

* В София се среща най-големият поток от хора, които главно напускат пределите на държавата през граничните КПП или от летище София.

* ЮЗ район трайно се оттича в Беломорския воден басейн.

* Река Струма оттича 80% от района.

* През 1992 г. в района са произведени 162 милиона тона чорапогачи.

**Бисерите събра
гл. ас. Дилян АНГЕЛОВ**

Нощта на музеите...

➡ от стр. 14

Попитам я какво е танцът за нея: „Не мога да определя какво е танцът за мен, защото не знам кое не е танц. Откривам дори без да искам този порив за движение и свобода почти във всичко, тъй че танцът е едно голямо „да“ на живота“. На 13 ноември в Центъра за съвременно изкуство „Баня старинна“ те представиха новия си спектакъл. Ана Каракашева разказа, че спектакълът е за любовната лудост. Добави: „За пръв път фокусът е върху отношенията между мъж и жена и съм изключително вдъхновена от работата си с полския танцор Якуб Мунко, студент по Българска филология в нашия университет“.

Последната участника, която имам щастието да видя в тази красива дъждовна пловдивска нощ, беше художничката Чинзе Антъни – Ожобо. Тя

представи в Балабановата къща изложба живопис под надслов „Нека ви покажа силата на нашата родина“. Колоритната дама от Нигерия използва изключително ярки и изразителни цветове в картините си. Попита ме коя най-много ми харесва. Показах ѝ. Интересното за мен беше, че името на картината е „Симфония“. След което Чинзе се усмихна и ми обясни, че всичко е музика – и нейните произведения, и животът. С Чинзе се надявам да Ви запозная в отделно интервю.

Това е само малка част от изкуството, озарило *Нощта на музеите и галериите* в Пловдив. Всеки може да види тази вечер под различен ъгъл. Но не само творците и изкуството ми доставиха удоволствие – никога до сега не бях виждала толкова много усмихнати и щастливи лица по улиците на Пловдив. А това са нашите истински лица.

Стихотворения от Свобода Стоева*

ВЯТЪРНА МЕЛНИЦА

Заседнах.
 Във вятърната мелница.
 И копието ми се пречупи.
 Превърнах себе си в неверница.
 И молитвите си – във нечути.
 Пропаднах.
 В нищото, на дъното на вярата.
 Изтрезнях от тихото обичане.
 Уби ме суетата, врявата...
 на приятелското вричане.
 Изстинах.
 Разкапвам се из вятъра,
 от много истини утирам.
 И крясък във пустиня,
 Вярата вече не намирам.
 Заседнах.
 Във вятърната мелница.
 И копието ми се пречупи.
 Превърнах себе си в неверница.
 И молитвите си – във нечути.

БЕЗУМИЕ

Изхвърли ме. В празното...
 Като спомен. От празене.
 Не са ти нужни светици...
 Светът ме напрази, та ти ли?!

(Светулките са просто жълтици.)

Изхвърли ме. В Нищото.
 Зад параваните на обич.
 И усивките на суета.
 Напразих се. И нищо чудно.
 С тая любов. Като стигма.
 Не устоях на твоето обичане.
 Превърнах се сама във празното.
 Бях по луда от нормалните.
 Нищо... Заразното...

Не съм онази Мария, която Прощава.
 Не съм като Анна да раждат Икони.

КАТО

Усивката ми е тъжна (Като на мама)
 Няма да плача след изгубени Икони.
 Забравих съзидателите си. (Както и татко)
 Приличам на дядо (варвам в измислици)
 В звъна на чановите откривам душата си.
 След него остана тишината. И баба да чака.
 Прагът е вечен.... и с черги от съзид.
 Тъгата ми е гарванова (като косите на кака)
 Двете се загубихме във празни огледала.
 Сърцето ми е кисело (като виното на чичо)
 ръцете парцаливи (като чеиза на мама)

А те ме обичат. Нали съм им бремене...
 Загнездих се в пропуснат удар на сърце.
 Домът ми е тихото време,
 да бъда отново дете.

ТЪГА

Тъгата в очите ми често е спомен,
 от едно неслучило ми се обичане.
 Дъха си завързах в мене, бездомен.
 Станах на сянка, от много отричане.

Устните ми често са нели самотници,
 от порцеланова обич тихо начупени.
 Съзидателите ми – преглътнати сиротници,
 грешки невидими, закъсняло изкупени.

Тъгата в очите ми често е дрипава,
 остатък от неискано, нечуто сърце.
 Понякога в прака плаче и хлипа,
 като жадно за обич наранено дете

ПЕТАЛИТЕ СА ЗНАМЕНИЕ ЗА ПРОШКА

Крия се в сенките като Слънцето,
 изгрявам, само щом ме повярват,
 петлите са знамение за прошка,
 на разсъмване ме изповядват...
 Мълчанието е моят замък от обичане,
 сама си приставям в очите на другите,
 крада се от чуждите мисли и спомени,
 да не стана по-нормална от лудите.
 От огледалата бягам като смелите,
 да не би да забравят да се счупят,
 че после ще искат да им плащам
 за любов, която не могат да купят.

* Свобода Стоева следва специалност Етнология, III курс.
 Отличена е с Втора награда за поезия и за проза в литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“.